

ВИЗНАЧЕННЯ РЕЗЕРВІВ ТА ОСНОВНИХ ШЛЯХІВ ЗНИЖЕННЯ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА

Л.О. Стрій, д.е.н., професор

В.О. Кутас

Одеський національний політехнічний університет, м. Одеса

На сьогоднішній день успішним може вважатися те підприємство, продукція якого є конкурентоспроможною. Так як для забезпечення прибутку та конкурентних переваг товару ціна на нього повинна задовольняти покупця, бути нижчою в порівнянні за товари-аналоги, але за приблизно однакової якості. Це забезпечує зниження витрат на виробництво і реалізацію продукції підприємства.

Основа забезпечення можливості зниження ціни на продукцію полягає у виявленні факторів і чинників зниження витрат виробництва. Вагоме економічне значення в підвищенні ефективності виробництва є виявлення резервів зниження витрат виробництва, тому це питання є актуальним.

Витрати на виробництво продукції можуть зростати або зменшуватися у залежності від об'єму спожитих трудових або матеріальних ресурсів, рівня техніки, організації виробництва та багатьох інших факторів. Український вчений І.Давидович пропонує наступну класифікацію за суб'єктами впливу на витрати, які об'єднує у три групи (рис.1.)

Рис. 1. – Класифікація факторів за суб'єктами впливу

Будь-яке підприємство в умовах ринкової економіки може віднайти безліч важелів впливу на зниження витрат, які можна привести в дію при вмілому керівництві, під час якого виявляються резерви зниження того або іншого виду витрат, що в кінцевому рахунку впливає на результати господарської діяльності підприємства, і, в першу чергу, збільшує величину і якість отриманого прибутку [2, С.147].

Управління витратами підприємства також можна визначити як взаємопов'язаний комплекс робіт, які формують корегуючі впливи на процес здійснення витрат під час господарської діяльності підприємства, спрямовані на досягнення оптимального рівня (в межах допустимих відхилень) витрат в усіх підсистемах підприємства за умови виконання в них будь-яких робіт [3].

Зниження рівня витрат є важливим завданням, але не основною метою управління витратами підприємства. Так як процес зниження рівня витрат може супроводжуватись зниженням якості випущеної продукції та сервісного обслуговування споживачів, то головною метою управління витратами підприємства є підвищення його конкурентоспроможності та прибутковості.

При сучасних вимогах господарювання управління витратами має носити не фрагментарний, а комплексний системний характер. Саме тому зараз на підприємствах велика увага приділяється створенню спеціальних систем, спрямованих на своєчасне прийняття відповідних обґрунтованих управлінських рішень.

Так, система управління витратами має передбачати:

- нормування витрат ресурсів;
- планування витрат за їхніми видами;
- контроль рівня витрат;
- облік та аналіз витрат і їх впливу на результати діяльності підприємства;
- пошук та виявлення чинників, що впливають на економію всіх видів ресурсів підприємства;
- формування дієвої системи мотивації працівників до контролю та зменшення витрат;
- матеріальне стимулювання економії ресурсів та зниження витрат [1].

Під час аналізу впливу окремих чинників на собівартість продукції особливу увагу приділяють визначенню ефективності заходів підвищення технічного рівня й удосконалення організації виробництва. Результати аналізу використовуються в оперативному управлінні виробництвом і під час складання планів на наступні періоди. Виділимо основні резерви зниження витрат підприємств:

- зменшення трудових витрат;
- збільшення продуктивності праці за рахунок збільшення перевиконання встановлених норм виробітку;
- раціональне використання матеріальних ресурсів, дотримання найсуворішого режиму економії на всіх ділянках виробничо-господарської діяльності підприємства;
- безперервність постачання матеріальних ресурсів, що запобігає простоям у виробництві і забезпечує ритмічне, рентабельне використання обладнання;
- використання обґрунтованої амортизаційної політики;
- скорочення витрат на обслуговування виробництва й управління, адже чим меншою є величина витрат на утримання та експлуатацію устаткування, загальновиробничих, адміністративних, збутових та інших операційних витрат, тим за інших рівних умов нижчими є витрати виробництва;
- оптимізація витрат на транспортування, зберігання запасів та продукції тощо [4].

Головною проблемою українських підприємств є затратність виробництва, а затратами і забезпеченням відповідності їх рівня обсягу та організаційно-технічним умовам виробництва слід займатися системно, постійно і цілеспрямовано.

На вітчизняних підприємствах основними шляхами зниження витрат виробництва можемо віднести такі:

- підвищення технічного рівня виробництва, яке забезпечується впровадженням нової, прогресивної технології, застосуванням нових видів сировини і матеріалів;
- використання інноваційної техніки та обладнання; автоматизацією і механізацією виробничих процесів;
- удосконалення організації виробництва і праці за рахунок зміни форм і методів праці, вдосконалення апарату управління, скорочення витрат на нього, а також зниження транспортних витрат;
- зміна обсягу і структури продукції, зниження матеріаломісткості і трудомісткості продукції;
- покращення використання природних ресурсів, застосування більш дешевих матеріалів, повторне їх використання, безвідходні технології виробництва;
- зниження матеріальних витрат на одиницю продукції, оскільки в більшості галузей промисловості вони займають високу питому вагу в структурі витрат на виробництво;
- зниження витрат на оплату праці на одиницю продукції;
- скорочення адміністративно-управлінських витрат;
- ліквідація непродуктивних витрат і втрат;
- чітке дотримання технологічної дисципліни, що призводить до скорочення витрат від браку;

- розроблення оптимальної стратегії технічного розвитку підприємства, що забезпечує раціональний рівень витрат на створення технічного потенціалу підприємства;
- запровадження ефективних систем внутрішньовиробничих економічних відносин, що сприяють економії всіх видів ресурсів, підвищенню якості продукції тощо [1].

Вище перераховані заходи, дозволять збільшити обсяг продажів і знизити витрати, що дозволить підприємствам вкладати кошти, що звільнилися, в розвиток та розширення власного виробництва. Це, в свою чергу, відкриє нові можливості для впровадження нової техніки та підвищення ефективності виробництва та, як наслідок, підвищення рівня прибутковості підприємства в цілому.

Тільки комплексне дослідження виявлення резервів та шляхів зниження витрат дозволяє досягти підприємству економічного ефекту і конкурентоспроможного становища на ринку.

Література:

1. Економіка та організація виробництва: [підручник / за ред. В.Г. Герасимчука, А.Е. Розенпленера]. – К. : Знання, 2015. – 678 с. – (Вища освіта XXI століття).
2. Нагайчук В.В., Порицька Т.В. Основні резерви зниження витрат сільськогосподарського підприємства/ В.В. Нагайчук, Т.В. Порицька // Наука й економіка. – 2016. – № 1 (25) . – С.146–150. :
3. Московчук А.Т., Ліщук В.І., Московчук І.О. Аналітичне забезпечення управління витратами / А.Т. Московчук, В.І. Ліщук, І.О. Московчук // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.archive.nbu.gov.ua/Portal/Soc_Gum/En_em/2008_5_2/Zbirnik_EM_08_2_42.pdf
4. Цимбалюк Л.Г., Скригун Н.П. Чинники, резерви та шляхи зниження витрат виробництва, як основа зменшення ціни товару/ Л.Г. Цимбалюк, Н.П. // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2015. – № 3(15). – С. 88–95.